

«Потік свідомості» за В. Джеймсом

Що ж таке «Потік
свідомості»???

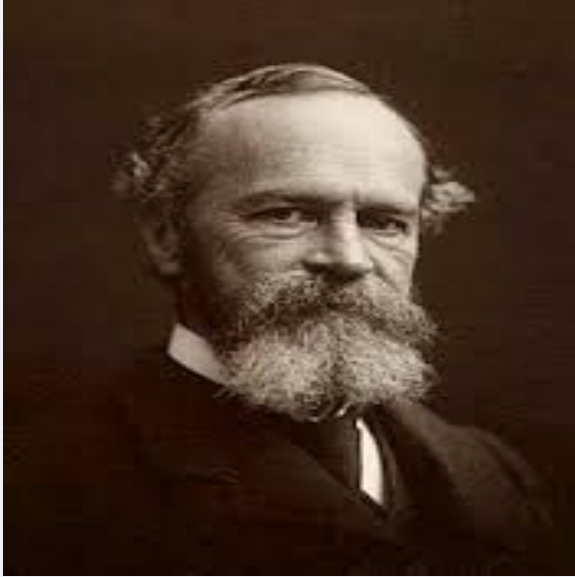
Я постараюся розповісти вам
про це більш детально.

ПОТІК СВІДОМОСТІ

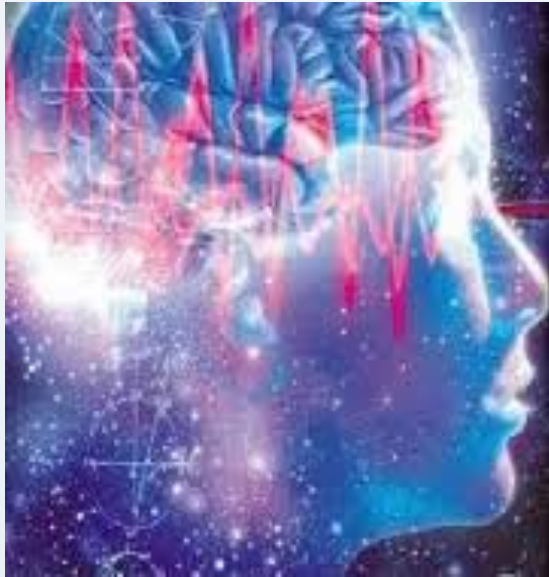
Феномен **«ПОТОКУ СВІДОМОСТІ»**, будучи однією з важливих складових в художній культурі ХХ століття, яскраво втілювався в творчій практиці модернізму. Тим не менш, в сучасному гуманітарному дискурсі це поняття є недостатньо розроблене. Виникнувши в кінці ХІХ – першій третині ХХ ст, даний феномен, не маючи однозначного визначення і в той же час реально побутуючи в художніх практиках, «обростав» різними тлумаченнями, які досі не стали предметом спеціальної рефлексії в аспекті з'ясування сутності його природи.

«Батьком» терміну «потік свідомості» по праву вважають психолога, професора Гарвардського університету **Вільяма Джеймса**. У своїй праці «Наукові основи психології» В. Джеймс відмовляється від традиційного в тогочасній психології поділу свідомості на частини-біти, ланки ланцюга тощо, а метафорично порівнює свідомість з плином річки, потоку. «Свідомість ніколи не замальовується сама собі роздрібленою на шматки, — наголошує він. — Вислови на кшталт «ланцюга» чи «ряду» не відображають свідомість так, як вона уявляється собі самій. У ній немає нічого, що могло залишатись непорушним — вона тече. Тому метафора «річка» чи «потік» найбільш природно відтворює свідомість». У зв'язку з такими міркуваннями Джеймс уводить в обіг психологів термін «потік свідомості». Прагнучи до «чистого опису потоку думки», В. Джеймс випередив не лише власний «радикальний емпіризм», але й окремі ідеї феноменології Гуссерля і психоаналітичне бачення вільного його людини Зигмунда Фрейда.

Джеймс досліджував весь спектр людської психіки – від функцій стовбура головного мозку до релігійного екстазу, від усвідомлення простору до екстрасенсорного сприйняття. Він міг з рівним блиском захищати абсолютно протилежні точки зору. Здавалося, що допитливість Джеймса не знає кордонів; не було теорії, навіть найбільш непопулярної, яку йому не захотілося б розглянути і щось витягти з неї. Він був наполегливий у прагненні зрозуміти і пояснити самі основи мислення, «одиниці» думки. Джеймса цікавили фундаментальні концепції, включаючи природу думки, уваги, звичок, волі та емоцій. Згідно Джеймсу, особистість формується в процесі постійної взаємодії інстинктів, звичок і особистого вибору. Він розглядав особистісні відмінності, стадії розвитку, психопатологію і все, що притаманне поняттю особистості, як організацію і реорганізацію основних «будівельних блоків» психіки, наданих природою і вдосконалених індивідуальним розвитком

Думки кожної особистої свідомості відокремлені від думок іншої: між ними немає ніякого безпосереднього обміну, ніяка думка одної особистої свідомості не може стати безпосереднім об'єктом думки іншої свідомості. Абсолютна роз'єднаність свідомостей, що не піддається об'єднанню складає психологічний закон. Мабуть, елементарним психічним фактом служить не «думка» взагалі, чи не «ця або та думка», але «моя думка», взагалі «думка, що належить кому-небудь». Ні одночасність, ні близькість у просторі, ні власне подібність змісту не можуть злити воєдино думок, які роз'єднані між собою бар'єром особистості. Розрив між такими думками представляє одну з найбільш абсолютних граней в природі.

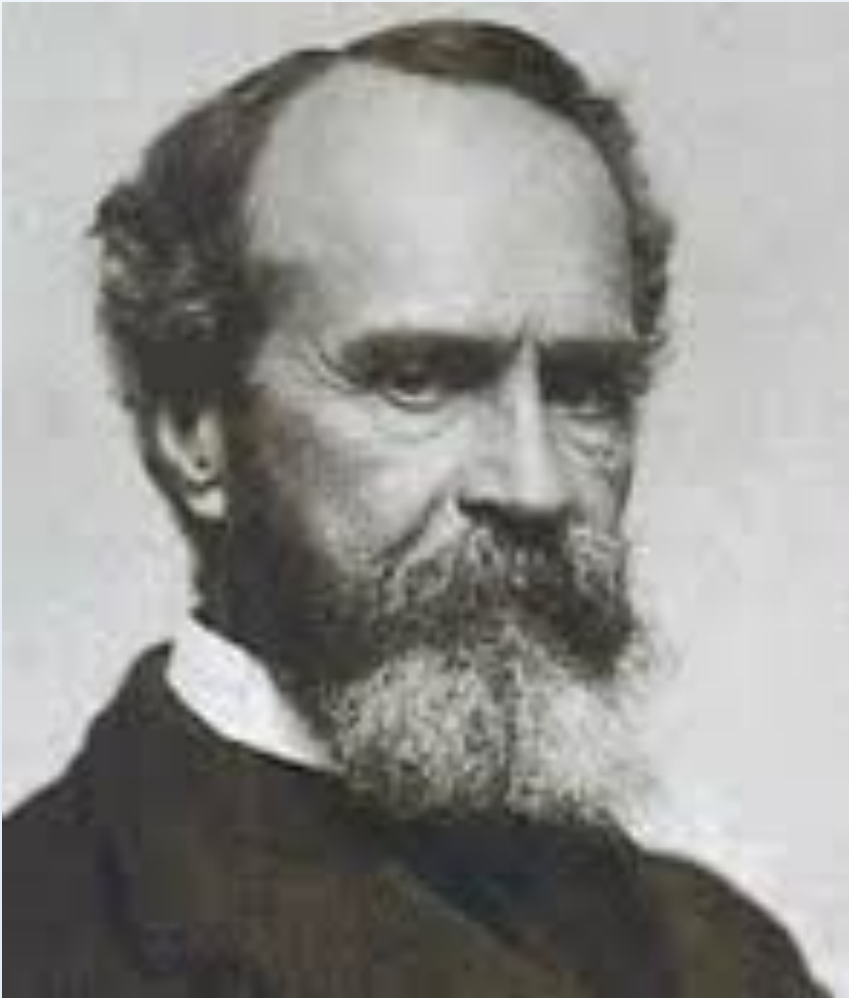

ГОЛОВНІ ОЗНАКИ

Первинним конкретним фактом, що належить внутрішньому досвіду, служить переконання, що в цьому досвіді відбуваються якісь свідомі процеси. Стани свідомості змінюються в ньому один за одним. Можна виділити чотири властивості свідомості:

- 1) кожен стан свідомості прагне бути частиною особистої свідомості;
- 2) у межах особистої свідомості її стани мінливі;
- 3) всяка приватна свідомість являє безперервну послідовність відчуттів;
- 4) одні об'єкти вона сприймає охоче, інші відкидає і взагалі весь час робить між ними вибір.

Вільям Джеймс

Вільям Джеймс або Джемс (англ. William James, 11 січня 1842 — 26 серпня 1910) — американський психолог і філософ, один із найвидатніших представників прагматизму, за освітою лікар. Перу Джеймса належать впливові книги з психології, педагогічної психології, психології релігії та містицизму. Вільям Джеймс був братом письменника Генрі Джеймса.

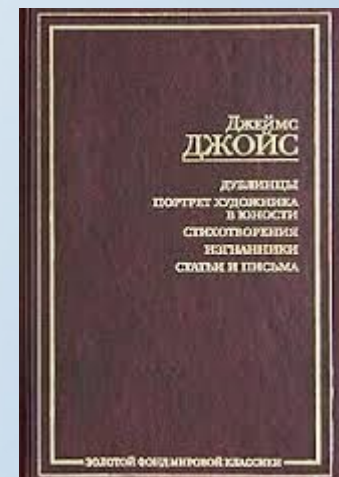
Його праця «Різноманіття релігійного досвіду» (*The Varieties of Religious Experience: A Study in Human Nature*, 1902) посіла 89 рядок у Рейтингу 100 найкращих книг усіх часів журналу Ньюсвік.

Потік свідомості в літературі

Термін потік свідомості в літературі ввів Дж.Джойс. «Джакомо Джойс» (англ. Giacomo Joyce) — психолого-автобіографічне есе відомого ірландського письменника Джеймса Джойса, що написано 1914 року і складається з 16-ти сторінок у довільній формі; твір вважається одним із найкращих зразків малої модерністської прози. Опублікований посмертно у 1968 році.

Реальною основою сюжету була пережита письменником закоханість в Амалію Поппер, його ученицю. Фрагменти, з яких складається есе, фіксують окремі миті цих любовних взаємин.

Дякую За УВАГУ